

УДК 658

Яковенко Р.В.

кандидат економічних наук, доцент

Коновальчук А.Ю.

здобувач вищої освіти на другому (магістерському) рівні
Економіко-технологічний інститут імені Роберта Ельворті
м. Кропивницький, Україна

УПРАВЛІННЯ СИСТЕМОЮ ЯКОСТІ В СТРУКТУРІ МЕНЕДЖМЕНТУ ОРГАНІЗАЦІЇ

Система управління якістю (СУЯ) на підприємстві - це не просто набір правил і стандартів, а стратегічний інструмент, що забезпечує стабільний розвиток бізнесу в умовах жорсткої конкуренції та високих вимог до якості продукції й послуг [1, с. 32]. Сьогодні дедалі більша кількість підприємств в усьому світі усвідомлюють, що управління якістю - це основа їх конкурентоспроможності, довгострокового успіху й економічної стійкості. Чи можна вважати, що СУЯ дійсно має такий вагомий вплив, або це лише черговий елемент бюрократії, що обмежує свободу підприємств?

На нашу думку, система управління якістю є ключовим аспектом розвитку підприємства, особливо в умовах глобальної економіки, і цей інструмент дозволяє компаніям не лише виживати, а й досягати стабільного успіху.

По-перше, управління якістю дозволяє оптимізувати бізнес-процеси, зменшувати ризики та мінімізувати витрати на виправлення помилок. Яскравим прикладом є автомобільна компанія «Toyota», яка впровадила філософію «Тотального управління якістю» (Total Quality Management, TQM). Ця концепція передбачає не лише дотримання стандартів якості, а й активну участь всього персоналу в покращенні процесів [2, с. 193]. У «Toyota» працівники мають право зупинити виробничу лінію, якщо помічають дефекти, тим самим запобігаючи появі неякісної продукції. Цей підхід дозволив компанії досягти світового успіху й репутації високоякісного виробника.

Цей приклад показує, що активне впровадження СУЯ не лише збільшує довіру до продукції, а й значно підвищує ефективність бізнесу. Сьогодні компанії, які застосовують TQM, показують вищий рівень продуктивності, зниження витрат та підвищення лояльності клієнтів. У сучасному світі, де споживачі мають широкий вибір, висока якість стає конкурентною перевагою, яка безпосередньо впливає на прибутковість.

По-друге, значна частина компаній у світі керується стандартом ISO 9001, який закладає основи управління якістю. Для багатьох країн ISO 9001 є основним стандартом, що визначає вимоги до якості та процедури контролю на підприємстві. Сертифікація за ISO 9001 - це не просто формальність, а спосіб підвищити довіру з боку партнерів і клієнтів [3, с. 484].

Наприклад, компанія «Siemens», яка широко впроваджує цей стандарт у своїй діяльності, змогла підвищити свою репутацію як виробника надійної електротехніки, що задовольняє найвищі стандарти.

З іншого боку, сертифікація за ISO 9001 також допомагає підприємствам уникати внутрішніх проблем, пов'язаних із якістю. За статистикою, підприємства, що дотримуються міжнародних стандартів, мають менше випадків браку та дефектної продукції. Звісно, існує ризик, що компанії будуть формально підходити до дотримання стандартів, але це питання управлінської етики. Вважаємо, що ті підприємства, які усвідомлюють цінність якості не лише для клієнтів, а й для власного бренду, роблять це добровільно та впроваджують стандарти як засіб підвищення своєї конкурентоспроможності, а не для формальної звітності.

По-третє, історія розвитку концепції управління якістю яскраво ілюструє, як змінювалося розуміння важливості якості в промисловості. На початку ХХ століття Фредерік Тейлор, засновник теорії наукового управління, пропонував стандартизувати процеси для досягнення максимальної продуктивності та мінімізації помилок. Його підхід став основою

для сучасних систем управління якістю. Після Другої світової війни японські компанії, такі як «Toyota», перейняли ці ідеї та розвинули власні методики, які згодом стали основою сучасного управління якістю.

Цей історичний розвиток підкреслює, що якість — це не статичний аспект, а динамічний процес, який потребує адаптації до умов ринку та запитів споживачів. На нашу думку, головною цінністю сучасної системи управління якістю є здатність інтегрувати історичні уроки та нові підходи до покращення якості у власну практику. Це допомагає компаніям уникати типових помилок минулого і зосереджуватися на сталому розвитку.

По-четверте, важливість національних законодавчих актів, які регулюють питання якості, особливо у критичних галузях, таких як харчова промисловість і фармацевтика. В Україні Закон «Про стандартизацію» регламентує необхідність дотримання певних норм якості, що відповідають міжнародним стандартам. Це важливо, оскільки українські компанії, які орієнтовані на експорт, мають відповідати міжнародним стандартам, щоб успішно конкурувати на світовому ринку [4, с. 14]. Крім того, в умовах євроінтеграції українські підприємства дедалі більше зобов'язані дотримуватися вимог Європейського Союзу, що підвищує їхню конкурентоспроможність.

На нашу думку, ці вимоги до якості та стандартизації допомагають бізнесу уникнути несумлінних практик, які могли б загрожувати не лише здоров'ю споживачів, а й економічній стабільності компаній. Законодавче регулювання вимагає від підприємств дотримання відповідальності та підзвітності, що є основою для розвитку прозорого та етичного бізнесу.

Отже, управління системою якості на підприємстві є одним з ключових джерел, що визначає конкурентоспроможність, ефективність і стійкість компанії. Досвід таких компаній, як «Toyota» та «Siemens», доводить, що ефективне управління якістю дозволяє знижувати витрати, підвищувати задоволення споживачів та забезпечувати довгострокову довіру до бренду. Історичний розвиток підходів до якості та сучасні законодавчі вимоги підтверджують, що управління якістю — це не лише набір правил, а фундаментальна стратегія для успішного ведення бізнесу.

У сучасних умовах глобалізації управління якістю стає не просто необхідністю, а життєво важливим елементом бізнес-стратегії. Для українських підприємств дотримання високих стандартів якості має стати не лише питанням зовнішніх вимог, а й внутрішньою філософією, що допоможе їм стати конкурентоспроможними на міжнародному рівні.

Література:

1. Гончарук А. Г. Системи управління якістю : навч. посіб. Київ : КНТ, 2017. 280 с.
2. Попович Т. Розвиток сучасних концепцій систем управління якістю. *Українська наука : минуле сучасне, майбутнє*. 2011. Вип. 16. С. 191-200. URL: <http://dspace.wunu.edu.ua/bitstream/316497/26399/1/Попович%20Т.pdf> (дата звернення: 05.11.2024).
3. Сімкова Т. О., Кириченко А. І. Тенденції розвитку систем управління якістю підприємств України за рахунок впровадження світових стандартів. *Економіка і суспільство*. 2016. Вип. 17. С. 482-489. URL: https://economyandsociety.in.ua/journals/7_ukr/81.pdf (дата звернення: 13.11.2024).
4. Про стандартизацію : Закон України від 05.06.2014 р. № 131-VII. *Відомості Верховної Ради України*. 2014. № 31. Ст. 1058.